

VÝSTAVA OD ZBOROVA K REPUBLICE

muzeum
VLASTIVĚDNÉ MUZEUM V OLOMOUCI

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA (1914-1918)

Tento vojenský konflikt přinesl pro milióny lidí hlubokou tragickou zkušenost. Znamenal ztrátu životů, majetku i iluzí. Bylo zabito téměř 10 miliónů lidí, na 20 miliónů lidí utrpělo zranění. Na druhé straně ale přinesly výsledky války mnohým i naději na lepší život ve vysněném národním demokratickém státě.

?

K jakému státnímu útvaru patřily České země v průběhu první světové války?

.....

.....

.....

.....

*V mapce si vybarvíte státy Trojdohody a Trojspolku.

- ☐ STÁTY TROJDOHODY
- ☐ STÁTY TROJSPOPKU

Staňte se součástí příběhu, jenž mohl pro některého z vašich pradědů začít 31. července roku 1914, kdy se v Olomouci objevily mobilizační vyhlášky a všichni muži do věku 42 let, kteří prodělali vojenský výcvik, museli do 24 hodin nastoupit ke svému vojenskému útvaru.

Jeho c. a k. Apostolské Veličenstvo ráčil nejmilostivěji vydati následující Nejvyšší a manifest:

Milý hrabě Štúrghu!

Vláda se 31. nariadit milostivě k vám domů a své zahraniční, aby mohli v této době zůstat v domě a nebyli nuceni odejít z domova.

V této době se 31. nariadit, aby všichni muži do věku 42 let, kteří prodělali vojenský výcvik, museli do 24 hodin nastoupit ke svému vojenskému útvaru.

31. července 1914.

František Josef v. r.

Mobilisierungskundmach

Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben die allgemeine Mobilisierung sowie die Anführung des gesamten k. u. k. Landsturmes Allerhöchste

Vyhláška o mobilisaci.

Jeho c. a k. Apostolské Veličenstvo ráčil naříditi všeobecnou mobilisaci jakož i vyzvání veškeré c. k. a k. u. domobrany.

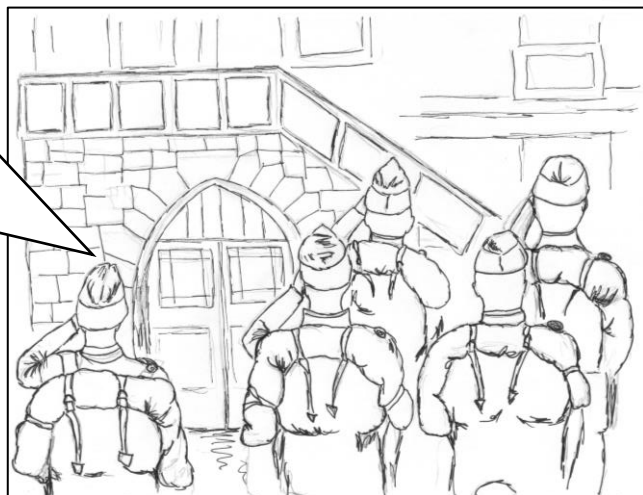
Mým národům!

?

Co se asi odehrávalo v hlavách vojínů onoho srpnového dne roku 1914 na olomouckém Horním náměstí před odjezdem na frontu?

.....

.....

1914

Co patřilo k nezbytné výbavě důstojníků rakousko-uherské armády při odchodu do války?

?

Exponáty ve vitríně ti napoví.

POČÁTEK LEGIONÁŘSKÉHO PŘÍBĚHU

Československé legie = dobrovolnické zahraniční vojenské jednotky Čechů a Slováků v době Velké války

Československé legie vznikaly postupně z českých a slovenských krajanů žijících na území mimo Rakousko-Uhersko, zejména v Rusku a ve Francii. Tak vznikly například jednotky **Česká družina** (v rámci ruské armády) a rota **Nazdar** (v rámci francouzské cizinecké legie). Později velkou část legií tvořili zejména zajatci a přeběhlíci z řad rakousko-uherské armády ze srbské, italské či ruské fronty. Koncem války čítaly jednotky československých zahraničních vojsk na území Ruska, Francie či Itálie přes 140 000 dobrovolců...

1917

BITVA U ZBOROVA

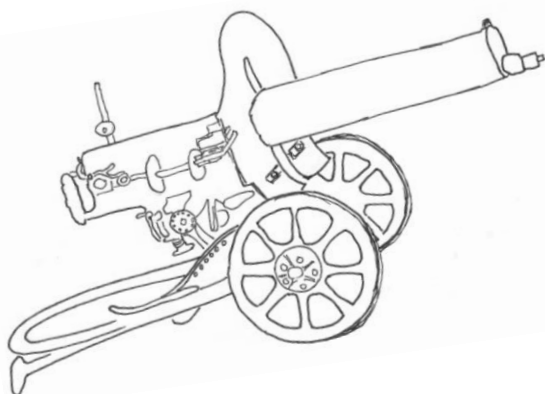
?

Jaké nejúčinnější zbraně používali příslušníci československých legií v Rusku?

Z deníku vojína Tomáše Kuděry:

„Rakušáci u Zborova vyhloubili 2m zákopy s překážkami, ostnatými dráty, minami a množstvím kulometných hnízd, ale my jim ukázali, zač stojí český voják. Pomocí lstivé taktiky jsme během 5 dnů zajali 4 000 vojáků, ukořistili 20 děl a velké množství pušek a kulometů.“

Účast na této operaci měla veliký význam pro další rozvoj československých zahraničních jednotek.

OLOMOUC NA SKLONKU VÁLKY

Situace v Olomouci, stejně jako v celé monarchii, se rok od roku zhoršovala. Vlivem odchodu mužů do války klesala zemědělská produkce a navíc převážná část potravin mířila na frontu. V Olomouci rostl i počet raněných a nemocných vojáků ve zdejších nemocnicích či počet zajatců.

?

K čemu sloužily potravinové lístky?

1918

BITVA U BACHMAČE

V roce 1918 dala Ukrajina přednost samostatnosti (pod německým protektorátem) před nástupem vlády bolševické strany. Naše legionářské jednotky musely ukrajinské území opustit. Bachmač - strategický železniční uzel - zajišťoval legiím jediný možný přesun na východ. Zejména z tohoto důvodu se o něj ve dnech 8. - 13. března 1918 rozhořely urputné boje s německými jednotkami.

? Kolik vojáků československých legií bylo začátkem roku 1918 přesunuto z ukrajinského území směrem na východ?

LEGIE VE FRANCII A ITÁLII

Českoslovenští legionáři si postupně budovali své jméno i ve Francii a Itálii. Tyto státy se ze začátku stavěly k vyzbrojování „českých a slovenských zajatců“ velice zdráhavě. Při změně postojů jejich vlád sehrály významnou roli diplomatické aktivity T. G. Masaryka, E. Beneše a M. R. Štefánika.

Exponáty ve vitríně
ti napoví.

? Jaké ochranné pomůcky sloužily vojínům v zákopech 1. světové války při nasazení chemických zbraní?

*Tyto pomůcky se vyráběly i pro koně.

28. ŘÍJNA 1918 V OLOMOUCI

Zpráva o vyhlášení samostatného československého státu dorazila do Olomouce v pondělí 28. října v pozdních večerních hodinách. Hned druhý den se odpoledního slavnostního průvodu účastnilo 25 000 lidí. Spontánní strhávání rakouských orlů a jiných symbolů rakouské monarchie probíhalo v nadšené atmosféře plné očekávání. K větším konfliktům s německým obyvatelstvem v Olomouci nedošlo.

Dobová pohlednice ze sbírek Vlastivědného muzea v Olomouci.

1919

ZA REPUBLIKU

muzeum
VLASTIVĚDNÉ MUZEUM V OLOMOUCI

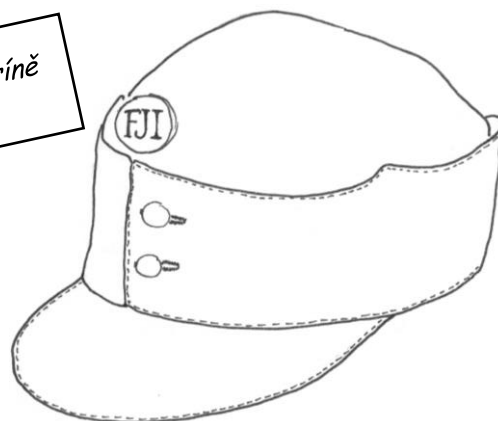
Z důvodu odlišení příslušníků nové československé armády od původních rakousko-uherských jednotek bylo nutné v co nejkratší době upravit jejich vojenské stejnokroje.

První změny se týkaly polní čapky (a to dle nařízení z 30. listopadu 1918).

?

K jakým úpravám na polních čepicích docházelo?

Exponáty ve vitríně
ti napoví.

polní čepice rakousko-uherské armády

1920

NÁVRAT DOMŮ

?

Co si kromě osobních věcí legionáři z válečných oblastí odváželi?

Ačkoliv Československá republika byla již vyhlášena, velká část československých legionářů teprve čekala na návrat do vlasti. Až v lednu 1919 po dlouhých diplomatických vyjednáváních vyplula z Vladivostoku první loď. Do Olomouce se legionáři vrátili teprve v létě 1920.

* Co je to prst?

Celkem bylo z Ruska do vlasti přepraveno ve 42 lodních transportech 72 000 legionářů.

1938

LEGIONÁŘSKÁ TRADICE

Legionářské zásluhy byly za první republiky velice ctěny, rovněž se dbalo i o rodiny padlých legionářů. V roce 1921 vznikla Československá obec legionářská, která podporovala i sociální, osvětovou a kulturní činnost. Legionářské tradice se těšily v meziválečném období velké vážnosti. Po rozpoutání 2. světové války a následně i po nástupu komunismu v Československu v roce 1948 však byly násilně potlačeny. K jejich obnovení došlo až po společenských událostech v roce 1989.

Jaké medaile obdržel voják (figurína) na velkolepých oslavách v Olomouci v březnu 1938 při příležitosti dvacetiletého výročí bitvy u Bachmače?

?

Exponáty ve vitríně
ti napoví.